

Něco k připomínkám

Na úvod bych ráda poděkovala všem, kteří mi poslali svoje připomínky k návrhu nových podmínek chovu strakáčů. Při čtení příspěvků mě napadly některé věci, které bych ještě ráda rozebrala a upřesnila.

Než se k tomu ale dostanu, chtěla bych říci, že jsem vycházela jednak ze stavu současné chovné základny čsp a dále pak ze směrnic ČMKU a doporučení FCI. Jsou to body, které je potřeba splnit pro to, abychom mohli v budoucnu požádat o uznávací řízení. FCI předpokládá, že plemena, která žádají o uznání, nejsou v současné době nijak moc početná. A právě tomu odpovídají jejich doporučení a směrnice k chovu. Jejich dodržování je pak nezbytnou součástí uznávacího řízení.

Podle očekávání vzbudil největší ohlas návrh na omezení reprodukce. Ale i toto omezení má svůj původ v doporučeních FCI, konkrétně v těchto: „Procedure for the recognition of a new breed by FCI“ a „FCI international breeding strategies“. Zde je v bodě 3 napsáno: Obecně se doporučuje, aby žádný jedinec nezplodil více potomků než kolik odpovídá pěti procentům registrovaných štěňat v populaci daného plemene v průběhu pěti let.“ Výpočet na 4 krytí/vrhy a 21 štěňat tedy pochází z tohoto doporučení. Rovněž se jedná o poznatky z genetiky populací a řízení chovu v málopočetných populacích. Pro dosažení široké genetické variability jakéhokoliv plemene je nejlepší mít mnoho málopočetných vrhů než naopak. Pro příklad si představme vlastního psa/fenu. Moc by se mi líbilo, kdyby můj vlastní pes kryl co nejvíce. Co bude s jeho potomky a jaké bude jejich uplatnění v chovu by mě v tu chvíli nezajímalo. Proč také, jde mi o vlastní zvíře, že? Pokud by ale nakryl mnoho fen, budou všichni tito potomci polosourozenci. Abychom v takovém případě dosáhli alespoň nějaké variability, měl by pro každého z polosourozenci být nalezen jiný a nepřibuzný partner pro plemenitbu. Zároveň by to ale neměl být ten, který již nakryl matku polosourozenců, ani jeho vlastní sourozenec. To by ale vyžadovalo příliš širokou chovnou základnu, kterou v současné době nemáme. Museli bychom tedy sáhnout po opakovaném spojení, většinu koeficientu příbuzenské plemenitby, exteriérovým rozdílním či ke zvýšeným rizikům vzniku dědičných chorob. Dostaneme se tím do začarovaného kruhu. Většina z majitelů současných chovných fen ví, jaký je problém najít psa k feně, jejíž sourozenci se rozmnožili již přespříliš. Proto je spíš žádoucí zapojit každé uchovněné zvíře do plemenitby alespoň na 1 vrh/krytí a získat tak větší počet vrhů po různých rodičích.

I při výpočtu potomků jsem vycházela ze stavu současné chovné základny. Dobře si uvědomuji, že není možné populaci moc omezovat, ale nějaká pravidla směřující k uznávacímu řízení FCI by chov mít měl. Jak tedy vypadá současná chovná základna a kolika zvířat by se případná omezení dotkla?

Feny:

V současné době v chovu: 72 fen

Alespoň 1 vrh: 34 fen

Počet fen s více než 4 vrhy: 1

Počet fen s více než 21 potomky: 4

Omezení by se tedy dotklo celkem 5 fen ze současné chovné základny.

Podívejme se ale i na feny, které jsou již v „důchodu“: celkem 83

Alespoň 1 vrh: 61 fen

Počet fen s více než 4 vrhy/21 potomků: 12

Nejvíce vrhů měla Dazuli Lovu zdar. Za celý život jich bylo 7 s celkem 37 potomky. Stejný počet vrhů (7) pak měly i tyto feny: Amity Červený muškát, Bělka Libachar a Fifina Libachar.

Bohužel řada z vrhů u těchto starších fen byla opakovaná. Těžko se pak hledalo uplatnění v chovu, dokonce někteří psi ho nenašli vůbec. Je to ukázka toho, že velký počet potomků po jednom zvířeti není příliš efektivní.

Od počátku novodobého chovu odchovalo alespoň 1 vrh celkem 95 fen (součet současných a těch v „důchodu“). Z tohoto celkového počtu přesáhlo navrhovaný limit jen 17 fen (5 z těch současných a 12 z těch starších). Je to tedy naprostá většina, které by se to nedotklo. Navíce se podle toho dá říci, že chov je postaven především na „malochovatelích“ a ne naopak. Pokud bychom omezili počet potomků/vrhů/krytí, mělo by to chovatele vést k lepšímu rozvržení krytí pro své feny.

Psi:

Psů je sice uchovněno více než fen, ale jejich uplatnění závisí na majitelích fen. Oni mají konečné slovo při výběru.

Celkem v současném chovu: 112 psů

Psi mladší 10 let: 92

Alespoň 1 úspěšné krytí: 53

Počet psů s více než 4 krytími/21 potomky: 12

Psi v „důchodu“: 21

Počet psů v „důchodu“ s více než 4 vrhy/21 potomky: 7

Dlužno ale dodat, že opět řada z těchto krytí byla opakovaná, a tak se do chovu nedostali (nebo uplatnili méně) jejich bratři. Navrhované omezení by se tedy nedotklo většiny psů. Naopak by mělo vést k tomu, že se jich v chovu uplatní více. Nejlepší by bylo, abychom měli od každého psa alespoň 1 vrh štěňat.

Nejvíce se v novodobém chovu uplatnil Argo Stříbřecký rybník: kryl 7x a zplodil dohromady 49 potomků. Na jednu stranu ho můžeme považovat za zachránce strakáčů, na druhou stranu lze podotknout, že kdyby se v minulosti přistupovalo k chovu s větším rozmyslem, nebylo by potřeba regenerace.

Ještě musím upřesnit navrhovaný počet štěňat: napsala jsem 4 vrhy/21 štěňat na jednoho strakáče. Bude-li fena mít již 3 vrhy čítající dohromady např. 20 štěňat, bude moci mít ještě 4. vrh, a to bez jakéhokoliv omezení, i kdyby jich bylo třeba 10. Neznamená to tedy, že jí bude ponecháno jen 1 štěně pro dosažení kýženého počtu. To rozhodně ne.

Abychom mohli v budoucnu vytvořit 8 nepřibuzných linií (rodin) podle požadavků FCI, měli bychom jim již nyní položit základy. Ideální by bylo mít polovinu rodin z regenerovaných linií a polovinu po původních strakáčích. Regenerovaným rodinám by dali základ Ben, Kerberos, Cilka a Don z Levíku, těm neregenerovaným pak Peggy a Betyna. Další 2 rodiny budou muset ještě vzniknout. A to je jeden z důvodů, proč bych povolila krytí navíc psům – původním strakáčům – s původními fenami. Navíc, podíváme-li se do odchovů za předchozích 5 let, zjistíme, že nám značně ubývají právě ty původní vrhy. Od roku 2007 se narodilo 84 vrhů a jen 18 z nich je těch původních. A v současné době můžeme počítat jen s 13 původními fenami, dvě z nich už ale stihnou jen 1 vrh do konce své chovnosti. Kdybychom měli od každé z nich jen 1 vrh s původním psem, získáme maximálně 13 původních vrhů během dalších několika let. To není mnoho. Tím ale také ubývají možnosti

reprodukce pro regenerované linie. Regenerovaná zvířata (po osvěžení krve) je vhodné alespoň 4 další generace připouštět se standardními a neregenerovanými zvířaty.

Dalším z požadavků FCI na mezinárodní uznání plemene je jeho jednotný vzhled. Stejně jako cesta k mezinárodnímu uznání bude i tento proces dost dlouhý. Při uznávacím řízení nemůžeme komisi z FCI ukázat 64 psů typu „každý pes jiná ves“. Musíme si uvědomit, že sestavením chovného páru dáváme vznik další generaci, ve které se projeví všechny přednosti i nedostatky generací předchozích. Je tedy žádoucí nějakým způsobem začít s výběrem. Nemůžeme si však dovolit velkou selekci, to by bylo opravdu pro plemeno špatné. Spíš bychom se měli soustředit na ty největší rozdíly a extrémy a ty postupně omezovat. Posuzování vzhledu psů je ve velké míře subjektivní záležitost, každý rozhodčí má jiné oko, každému se líbí něco jiného. Bonitační komise by měla posoudit vhodnost každého jedince k chovu a vyslovit závěr. Aby to ale nebylo jen samolibé rozhodování, bylo by vhodné mít určité body, kterých se držet. Jednou z cest omezení největších odchylek je jejich bodové hodnocení při bonitaci. Je to běžná praxe i u jiných plemen, není to tedy žádná novinka. Zatím totiž bonitační komise nemá žádný nástroj, jak omezit reprodukci u jedince, který, přestože je dosti vzdálen ideálnímu představiteli plemene, nemá žádnou vylučující vadu.

Co se týče vzhledu, nejdůležitější je dosáhnout jednotného plemenného typu. V první řadě musíme omezit největší extrémy, tedy zvířata pohybující se na okrajích standardu v mohutnosti kostry, a kohoutkové výšce. Zatímco kohoutkovou výšku můžeme snadno změřit, s mohutností kostry to tak jednoduché není. Do budoucna by bylo vhodné zvířata při bonitacích vážit. Současní strakáci se pohybují ve velmi širokém hmotnostním rozmezí (dle orientačních dotazů od cca 11 kg po více než 25 kg). Není ale možné rozdělit plemeno na velikostní rázy. To bychom začínali zase od nuly, museli bychom totiž mít dostatečný počet nepřibuzných jedinců do každé kategorie a jednotlivé rázy mezi sebou dále nekřížit.

Pohlédneme-li na dnešní strakáče detailněji, všimneme si dále značně rozdílných hlav a zejména nasazení a nesení uší. Hlavu a uši nám dobře popisuje standard, je tedy z čeho vycházet. Standard je poměrně benevolentní, co se týče zbarvení, problémem bývá především tečkování bílých ploch - bílé plochy téměř bez viditelných teček nebo tečkování natolik husté, že splývá a tvoří dojem melírované srsti. Samozřejmě i zde existuje plynulá škála a pro začátek je nutné začít penalizovat extrémy. Není ale možné postihovat to, co standard neřeší (např. rozsah bílé či žluté barvy na hlavě).

Doufám, že jsem tímto alespoň trochu vysvětlila některé nejasnosti. Domnívám se, že každý poradce chovu, zejména jedná-li se o chov řízený, by měl mít nějakou vizi, kam chce plemeno směřovat. Představila jsem vám svůj návrh. Děkuji všem, kteří si udělali čas a návrh si přečetli, případně na něj i zareagovali. Plemeno se stále vyvíjí a je možné, že časem si situace vyžádá další úpravu podmínek či dokonce změnu standardu. To vše ale ukáže až čas. Je na nás všech, zda a v jaké podobě zachováme českého strakatého psa pro budoucí generace. Přistupujme k chovu strakáčů zodpovědně a na úrovni současných vědeckých poznatků, vždy se zřetelem na budoucnost celého plemene.

Na závěr si dovolím citovat pana ing. Dostála: "Největší brzdou zušlechtění plemen psů jsou individuální zájmy chovatelů. Jen jednotný chovatelský postup spolu s vhodnou chovatelskou metodou zajistí trvalý pokrok a tím zušlechtění plemene a neposlední řadě i zvýšený zájem o plemeno." (z rozhovoru na stránkách novoskotských retrívrů www.toller.cz).